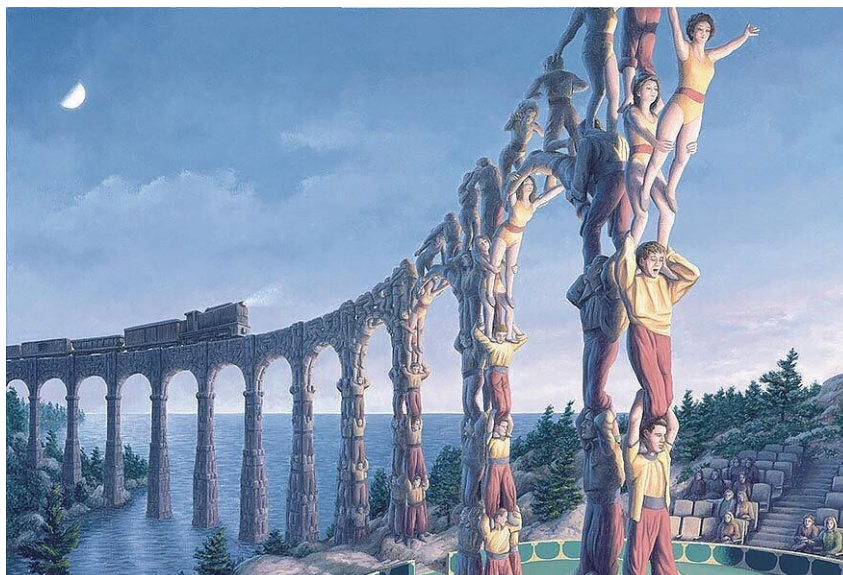

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДНУ «ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ»
ТЕРНОПІЛЬСЬКА ОБЛАСНА ВІЙСЬКОВА АДМІНІСТРАЦІЯ
ТЕРНОПІЛЬСЬКА ОБЛАСНА РАДА
ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ОВА
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ КОМУНАЛЬНИЙ ІНСТИТУТ
ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ І.Я. ГОРБАЧЕВСЬКОГО
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ПУЛЮЯ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ГНАТЮКА
УНІВЕРСИТЕТ ГРИГОРІЯ СКОВОРОДИ В ПЕРЕЯСЛАВІ
УНІВЕРСИТЕТ АНКАРА ХАДЖИ БАЙРАМ ВЕЛИ (ТУРЕЦЬКА РЕСПУБЛІКА)
АНАТОЛІЙСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ (ТУРЕЦЬКА РЕСПУБЛІКА)
ТРАКІЙСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ (ТУРЕЦЬКА РЕСПУБЛІКА)
ЛЮБЛІНСЬКА ВИЩА ШКОЛА (РИКІ, ПОЛЬЩА)
ВИЩА ШКОЛА БІЗНЕСУ І МЕНЕДЖМЕНТУ (ЧЕХАНУВ, ПОЛЬЩА)
МІЖНАРОДНА АКАДЕМІЯ ПРИКЛАДНИХ НАУК В ЛОМЖІ (ПОЛЬЩА)
ВІДДІЛ ПОРІВНЯЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ІНСТИТУТУ ПЕДАГОГІКИ НАПН УКРАЇНИ

Збірник матеріалів

VI Міжнародної науково-практичної конференції «Розвиток професійної майстерності педагога в умовах нової соціокультурної реальності»

Тернопіль
2023

УДК 159.98:37.091
Р 64

*Рекомендовано до друку науково-методичною радою Тернопільського обласного
комунального інституту післядипломної педагогічної освіти
(протокол №8 від 27.10.2023 р.)*

Розвиток професійної майстерності педагога в умовах нової
Р 64 соціокультурної реальності: збірник матеріалів VI Міжнародної науково-
практичної конференції (м. Тернопіль, Україна, 05-06 жовтня 2023 року) /
Редколегія: О. М. Петровський, І. М. Вітенко, О. І. Когут, Ю. Ч. Шайнюк,
В. Є. Кавецький, О. Я. Жизномірська, О. В. Черній, Т. В. Магера,
Г. І. Герасимчук, Н. Б. Стрийвус. Тернопіль: ФОП Осадца Ю.В. 2023. 320 с.

У збірнику публікуються тези доповідей учасників VI Міжнародної
науково-практичної конференції «Розвиток професійної майстерності педагога
в умовах нової соціокультурної реальності», проведеної на базі
Тернопільського обласного комунального інституту післядипломної
педагогічної освіти 05-06 жовтня 2023 р.

УДК 159.98:37.091

Усі матеріали збірника подаються в редакції авторів. Відповідальність за
достовірність фактів, цитат, власних імен та інших даних несуть автори.

Романова О. Г.	
ОСОБЛИВОСТІ ПРОЦЕСУ ПРОФЕСІЙНО-ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ В ЗАКЛАДАХ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ.....	226
Рудинський В.	
ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: ЗНАЧИМІСТЬ ТЕХНОЛОГІЙ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ.....	228
Ряба І. Є.	
ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК ПЕДАГОГА.....	229
Савельєва І. Р.	
ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ ЯК ЗАСІБ АКТИВІЗАЦІЇ ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ЗАКЛАДІВ (ПРОФЕСІЙНОЇ) ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ В ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ФІЗИКИ.....	231
Салагуб Л. І.	
АВТОРСЬКІ МЕТОДИ САЛАГУБ Л. І. ЩОДО ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ЗДОБУВАЧІВ І ЗДОБУВАЧОК ОСВІТИ ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ КОМПЛЕКСНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ.....	233
Свистун О. О.	
ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНИХ НАВИЧОК У ДІТЕЙ З ООП.....	235
Sevda Nasradinli Bahar	
EĞİTİM VE ÖĞRETİM FAALİYETLERİNDE GÖRSEL METİN KULLANIMININ ROLÜ VE ÖNEMİ.....	237
Селікова Я. С.	
АКТУАЛЬНІСТЬ ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕМОЦІЙНОЇ ГРАМОТНОСТІ У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ.....	240
Семенча Л. Г.	
ВПРОВАДЖЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ «Я І МОЄ ТІЛО В СИТУАЦІЇ СТРЕСУ. ТЕХНІКИ ТІЛЕСНО-ОРІЄНТОВАНОЇ ТЕРАПІЇ» В РОБОТІ З ДІТЬМИ І ДОРΟΣЛИМИ В УМОВАХ ПЕРЕЖИВАННЯ ТРАВМАТИЧНИХ ПОДІЙ.....	242
Серебрянський В. П.	
МЕТОДИКА ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ЗАКЛАДІ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ.....	244
Сесик О. О.	
ВДОСКОНАЛЕННЯ БЕЗПЕЧНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА – ОДИН ІЗ ГАРАНТІВ ЯКІСНОГО НАВЧАННЯ І ВИХОВАННЯ.....	246
Сіткар В. І., Сіткар Н. С.	
ІГРОВА ФОРМА ТА МІНІМАЛЬНІ НАВАНТАЖЕННЯ ЯК СПЕЦИФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ В БЕЛЬГІЇ.....	249
Сіткар О. А., Сіткар С. В., Сіткар Т. В.	
ПЕДАГОГІЧНІ ПІДХОДИ ТА КОМПЕТЕНЦІЇ, ЯКІ НЕ В ТРЕНДІ, АЛЕ ЕФЕКТИВНІ: СУЧАСНИЙ ДОСВІД ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ.....	253
Слабінська Л. Д.	
МОВЛЕННЄВА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ЯК ВИМОГА ЧАСУ.....	258
Сотніченко І. І.	
ОСВІТНІ ПРАКТИКИ В СИСТЕМІ НЕФОРМАЛЬНОЇ ОСВІТИ ПЕДАГОГІВ.....	260

Сіткар О.А.,
кандидат технічних наук,
доцент кафедри фізики
Тернопільського національного технічного
університету імені Івана Пулюя
Sitkar@gmail.com

Сіткар С.В.,
кандидат педагогічних наук, викладач
кафедри машинознавства і транспорту
Тернопільського національного педагогічного
університету імені Володимира Гнатюка
Sitkars@gmail.com

Сіткар Т.В.,
кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри комп'ютерних технологій
Тернопільського національного педагогічного
університету імені Володимира Гнатюка
Sitkar@gmail.com

ПЕДАГОГІЧНІ ПІДХОДИ ТА КОМПЕТЕНЦІЇ, ЯКІ НЕ В ТРЕНДІ, АЛЕ ЕФЕКТИВНІ: СУЧАСНИЙ ДОСВІД ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ

Постановка проблеми. Як показує аналіз освітніх систем багатьох країн одним зі шляхів оновлення змісту освіти й навчальних технологій, узгодження їх із сучасними потребами, інтеграції до світового освітнього простору є орієнтація навчальних програм на компетентнісний підхід та створення ефективних механізмів його запровадження [3].

У сучасному світі діти мають чимало шансів набувати нові та потрібні у житті навички, а не лише теоретичні знання. При цьому велику роль у навчальному процесі відіграють сучасні технології. Зокрема, сучасною, актуальною, потрібною та цікавою учням є віртуальна реальність (VR). У деяких країнах цей інструмент активно використовують у школах і це допомагає дітям отримувати нові знання та глибше пізнавати навколишній світ.

Технології VR дають змогу вивести освітній процес абсолютно на новий рівень, від якого школярі будуть просто у захваті. Це особливо актуально для українських учнів в умовах, коли вони поступово втрачають інтерес до навчання. Сьогодні в Україні далеко не всі школи можуть похизуватися цікавими та оригінальними методами викладання, тим паче коли йдеться про застосування новітніх інструментів [2].

З офіційних джерел відомо, що Велика Британія досі залишається однією з найбажаніших країн для здобуття освіти серед дітей усього світу [1]. Це й спонукає нас більш глибоко ознайомитись з досвідом цієї країни, щодо організації навчального процесу в закладах середньої та вищої освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Нещодавно британська некомерційна організація Education Endowment Foundation провела дослідження з метою виявити на які педагогічні методики і технології сьогодні – просто мода, що минає, а які – реально працюють [4]. Узагальнивши результати дослідження вони **ззначають**, що метод спроб і помилок – не найкращий варіант у педагогіці. Дослідники вважають, що педагогіка має бути доказовою, як медицина. Науковці проаналізували понад 2,5 тис. досліджень, **оцінили академічний вплив** (кількість додаткових місяців досягнутого академічного прогресу), **тривалість ефекту, віддалені наслідки, вплив на здоров'я та психологічний комфорт учителів і вартість кожної педагогічної методики.** У підсумку вони обрали та опублікували у збірнику Teaching and Learning Toolkit 30 із них: а) ті, ефективність яких можна вважати доведеною; б) сумнівні; в) ті, яких радять позбутися. Цей набір педагогічних інструментів застосовують у двох третинах середніх шкіл Великої Британії. Стислу версію дослідження опублікували в дослідницькому журналі Nature [4].

Сьогодні Україна, через війну втратила певний комфорт життя та щоденну стабільність, і компенсувати ми це можемо завдяки освіті. До того ж нині відкрилося вікно можливостей для української освіти завдяки низці міжнародних партнерів, які готові долучатися, ділитися експертизою, найсвіжішими дослідженнями, навчати та фінансувати українську освіту. Тож маємо користуватися цим шансом. Міжнародні донори готові долучатися і до фізичної відбудови шкіл, і до наповнення українських шкіл новими сенсами. Для них важливо не просто відновити приміщення, а зробити простір навчального закладу кращим: створити сучасний ІТ-клас або лабораторії, яких не було раніше [5].

Зазначене вище і зумовило **мету роботи**, а саме: здійснити опис ефективних педагогічних практик Великої Британії в контексті можливості їх застосування в сучасному освітньому просторі України.

Виклад основного матеріалу. Школи Великої Британії займають перші рядки рейтингів та приваблюють талановитих дітей своєю винятковою якістю навчання, індивідуальним підходом та перспективами. Це й мотивує нас ознайомитися зі специфікою навчання в школах цієї країни.

Спираючись на досвід нашої співвітчизниці Світлани Січкарь, яка працювала помічником учителя в державній школі у Великій Британії, виявлено такі особливості в роботі шкіл цієї країни. Зокрема, щодо **дисципліни**, вона відзначає, що навчання в школі розпочинається о 8:30, а закінчується о 15:00. Учні, які приходять пізніше хоча б на хвилину, особисто зустрічає директор школи на рецепції та пояснює, що правилами школи заборонено запізнюватися на уроки. Взагалі, дуже часто під час виховних бесід наголос на тому, що школа має певні правила і закони і їх потрібно поважати, якщо хочеш навчатися в цій школі далі. Дисципліна і взаємоповага мають дуже важливе значення як у школі, так і в суспільстві. Наприклад, коли учитель робить зауваження учневі і просить припинити говорити під час уроку, то наголошує на тому, що це є проявом неповаги до нього та інших дітей. І зазвичай цей аргумент працює. Крім того, в школі існує чіткий алгоритм дій у випадку, якщо дитина не реагує на зауваження. Спочатку усне зауваження, далі ім'я порушника записують на дошці. Якщо і це не допомагає, то вчитель надсилає емейл до так званої «mediation team»: приходить представник даної команди, забирає дитину з класу, проводить виховну бесіду і пояснює, чому така поведінка під час уроку неприпустима. Тож учитель не витрачає час уроку на дисциплінування окремого учня, а спокійно проводить урок далі [6].

Крім того немає жодних підручників і важких портфелів! Діти не носять до школи ні підручників, ні зошитів. Діти приходять до школи з ручкою, олівцем і обідом. Усі зошити зберігаються у класах, де проводяться заняття. Класні кімнати закріплені за учителями, а не за учнями. Тобто, учні ходять із класу в клас. А їхні зошити з різних предметів зберігаються у тих класах, де проводиться заняття з певного предмету. Дитина може взяти зошит додому, якщо хоче повторити матеріал або підготуватися до контрольної. Зошитами учнів забезпечує школа. Підручники також майже не використовують на уроках. Кожен клас оснащений як мінімум проектором або інтерактивною дошкою: всі матеріали до уроків вчителі готують у вигляді презентацій та роздрукованих матеріалів. Це також дуже зручно у разі відсутності вчителя: він чи вона надсилає матеріали до свого уроку, а людина, яка прийшла на заміну, їх використовує. Для виконання домашніх завдань підручники теж не потрібні – все у Google Classroom. Домашні завдання задають раз на тиждень або рідше. І ніколи не перевіряються під час уроку. Повторення. Кожен урок майже з усіх предметів починався так званим «To-do-now task». Це завдання, яке учні починали виконувати щойно прийшли в клас і сіли за парти. Воно здебільшого для повторення матеріалу, вивченого на попередньому уроці або раніше. Особливо, зазначає пані Св. Січкарь, мені подобалося це завдання на уроках математики, тому що зазвичай воно містило завдання з різних тем [6].

До того ж, діти вчать вчитися. Напевно, це те, що найбільше заслуговує на увагу. Від дітей не вимагають зазубрити напам'ять десятки формул, теорем, правил. У кабінетах математики, науки є багато стендів, де написані формули. Але формули часто є і в самих

завданнях навіть під час тесту. Учні вчать розуміти і вміти користуватися вивченим матеріалом. Учителі часто говорять: *запам'ятати все неможливо*. Але важливо знати, де знайти формулу для вирішення певної задачі і як її використати. Дітей вчать використовувати свої знання для того, щоб застосувати їх у різних ситуаціях, аналізувати матеріал, робити висновки.

Також заслуговують на увагу обговорення та дискусії на уроках. На уроках учителі часто використовують прийом «Talk to each other» (поговоріть один із одним). Дітей заохочують висловлювати свою думку, ділитися своїм досвідом і просто спілкуватися між собою. Зазвичай учні охоче дискутують і, що цікаво, обговорюють саме питання, поставлене вчителем, а не щось інше. Крім того, це дає можливість їм трохи відволіктися, розслабитися, а потім знову сконцентруватися і слухати уважно урок.

Ще однією особливістю є те, що на різних уроках присутні різні групи учнів. Зауважимо, що британська система поділу на класи більше нагадує українську університетську. Є потік – наприклад Year 7: це всі діти, які прийшли в школу у вересні у 7 клас. Їх ділять на тьюторські групи, щось на зразок наших класних груп, і за кожною групою закріплений тьютор, з яким вони зустрічаються щодня з 8:30 до 9:00. Це схоже на виховну годину. Але на уроки дітей ділять на групи відповідно до їхніх здібностей. Є сильні групи, середні і слабші. Програму також адаптують відповідно до рівня групи. Якщо дитина добре знає математику, але не дуже добре англійську, то на математику вона буде ходити із сильнішими дітьми, а на англійську із слабшими. Це дуже важливо, адже вчитель може підібрати матеріал до уроку відповідного рівня. Крім того, як вважають учителі, це дає можливість дітям мати більше друзів.

Крім вищезазначеного, привертає увагу і така педагогічна особливість як «S-план». Це план занять із певної теми у вигляді англійської букви S. На початку букви розміщується перша тема, відповідно в кінці – остання. Специфіка методу в тому, що діти знають, що вони будуть вивчати в межах певної теми. Часто на початку вивчення теми, вчитель робить опитування, щоб визначити, що діти вже знають, а що хотіли б дізнатися. І тоді вони разом складають або коригують цей план. Під час підсумкових уроків такі плани використовують для повторення, роблячи там певні короткі позначки до кожної теми [6].

Щодо питання, яке стосується профільного навчання у школах Великої Британії, зазначимо, що для учнів 10-11 класів воно вже починається. У 9 класі (14 років) учні обирають 4 предмети, які вони будуть вивчати у 10 і 11 класі. Таким чином, у 10 і 11 класі діти мають 4 обов'язкових предмети (англійська мова, математика, наука (біологія, фізика, хімія) і фізкультура) і 4 предмети – на вибір. У 11 класі діти здають державні іспити з усіх цих предметів і вступають до коледжу. Навчання в коледжі триває 2 або 3 роки (16-18 років) і є безкоштовним та обов'язковим для всіх [6].

Порівнюючи наведені приклади, розуміємо, що система освіти у Великій Британії кардинально відрізняється від української. Проте, в контексті дослідження варто звернути увагу на набір педагогічних інструментів, які застосовують у двох третинах середніх шкіл Великої Британії. Зокрема, це – **чотири потужні методики (навчати планування та саморегуляції; розвивати усвідомлення прочитаного; готувати до публічних виступів; давати завдання для малих груп)**, які можуть полегшити роботу кожного педагога. Зазначимо, що вони не потребують закупівлі дорогих програм чи додаткового обладнання, змін структури шкільного дня, складного перенавчання педагогів. Кожна така методика дає учням 6-7 місяців прогресу. Специфіку цих методик і розкриємо нижче.

1. Навчати планування та саморегуляції. Методика, яка отримала найвищий бал за академічний вплив: навчати учнів планувати, контролювати та оцінювати своє навчання, допомагаючи їм розвинути усвідомлення власних сильних і слабких сторін. Без додаткових занять діти зазвичай навіть не усвідомлюють того, як саме вони щось запам'ятовують, набувають нових навичок. Вони знають про себе те, що кажуть їм дорослі, часом зовсім не позитивно: «ледачий», «акуратний», «нетямущий», «з гарною пам'яттю». Учні думають, що темп навчання, шкільні успіхи, кількість зусиль для досягнення мети, здібності – це щось

стале, що притаманне їм від народження. Якщо спонукати дитину аналізувати, у яку годину, за яких умов їй краще займатися, що покращує її пам'ять та увагу, це змінить ситуацію.

Учитель має підказати, які стратегії навчання існують, та привчати обирати найкращу для поставленого завдання. Добре спрацьовує особистий приклад. Учителі можуть моделювати власні процеси мислення під час читання тексту або розв'язання проблеми, коментувати, як вони самі аналізують, синтезують, висувають гіпотези, доходять певних висновків, а також як налаштувати себе на оптимальний робочий режим і що підвищує можливості інтелекту дитини. Важливо також заохочувати учнів ставити собі запитання на кшталт: «Що мені здалося важким у цьому уроці?» і «Що я можу зробити, якщо я застряг на проблемі?» А ще опитувати школярів про їхні плани підготовки до майбутнього тесту, обговорювати та перевіряти ідеї та методи, які відрізняються від їхніх власних [4].

Педагог має пропонувати дитині набір інструментів для самого процесу навчання, а також для самооцінювання результатів навчання.

2. Розвивати усвідомлення прочитаного. Ми звикли думати, що навчити читати означає розпізнавати літери, склади та слова. Проте надзвичайно важливо, щоб учні будь-якого віку вміли читати активно, з глибоким усвідомленням контексту. Діти та підлітки мають переказувати, узагальнювати ключові моменти, відповідати на запитання (і не лише про те, що відбувається, а й про те, про що прямо не вказано, наслідки, мотиви персонажів), заповнювати таблиці порівняння, малювати ментальні карти за текстом. Учні можуть використовувати стратегії мислення, такі як об'єднання ідей чи прогнозування, створювати власні візуальні анотації.

Дослідники дійшли висновку, що ці стратегії мають суттєвий вплив: заняття з усвідомлення прочитаного прискорюють навчання учнів у середньому на 6 місяців, що робить їх вирішальним компонентом раннього навчання читання [4].

3. Готувати до публічних виступів. Окрім того, щоб навчати читати й писати, школярів варто вчити ще й говорити. Нині дітей слід готувати до публічних виступів. Навіть дистанційно люди переходять від повідомлень до виступів на Zoom-конференціях, від публікацій до створення подкастів та відеоматеріалів. Та й загальне покращення навчання загалом залежить від умінь презентувати та відстоювати власну думку.

Найкраща практика для цього: дискусії, дебати, читання книг вголос, бесіди на певну тему, опрацювання термінів, а також постановка таких запитань, які допомагають учням заглибитися в тему. Наприклад, методика Talk Detectives, де учні використовують контрольний список, щоб визначити ключові елементи під час обговорень у класі.

Проаналізувавши 154 дослідження, вчені дійшли висновку, що втручання в усну мову є недорогим, підтвердженою стратегією, яка прискорює навчання в середньому на 6 місяців [4].

4. Давати завдання для малих груп. Найкращий розмір групи – від 3 до 5 учнів. За словами дослідників, робота учнів у малих групах має позитивний вплив і може бути ефективним підходом для підвищення успішності. Однак уникайте неструктурованої групової роботи – вчителям рекомендують прислухатися та керувати процесами, якщо конструктивної діяльності немає. А ще ретельно розробляти завдання, досить складні, щоб перевищувати можливості одного учня. Разом діти мають робити те, що самотужки дійсно не вдасться, мати спільний результат або мету, щоб оцінити переваги групової роботи.

Одним із дуже ефективних підходів є *метод мозаїки або групового пазла*. Учніам призначають тему, а потім формують малі групи. Кожен член групи бере лише один аспект теми та інтенсивно його вивчає. Тобто в кожній групі існує лише один «експерт» із заданого аспекту. На цьому етапі кожна група отримує загальний поверхневий погляд на проблему, а «експерти» самостійно заглиблюються в певні аспекти. Потім «експерти» з усіх груп збираються разом та обмінюються думками. Після такої спеціалізації на третьому етапі «експерти» повертаються до початкових груп і передають отримані знання іншим членам групи. На завершальному етапі вчитель перевіряє рівень засвоєння всіх аспектів проблеми

кожним членом групи (тестування, контрольна, опитування). Результати членів команди демонструють сумлінність роботи «експертів» [4].

На закінчення вважаємо за необхідне висвітлити питання, що саме сьогодні ускладнює вчителю життя та, що зовсім не працює? У дослідженні 2016 року вчені з Гарварду, щодо першого питання виділили **дві практики**, що можуть певним чином допомогти учням, але погано впливають на вчителів, які здатні досягти того ж результату іншим способом, а саме: **1) подовження навчального часу; 2) індивідуальне навчання.**

Стосовно того, **що зовсім не працює**, особлива увага приділяється неефективності деяких методик. Зокрема, такими вважають: **1. Залишити на другий рік.** На жаль, учні не сприймають таку ситуацію як нормальну. Для них це покарання та доказ неуспішності, що призводить до безлічі проблем: від низької самооцінки та депресії до збільшення кількості тих, хто кидає школу. Та й повторне навчання не виправляє ситуацію. У середньому після завершення додаткового року ці учні відстають на три місяці академічного прогресу порівняно з однолітками, які навчаються далі. **Чим це замінити?** Надавати спеціалізовану допомогу під час наступного навчального року.

2. Ділити за стилями сприймання. Мода ділити дітей на візуалів, аудіалів та кінестетиків, а потім шукати до кожної групи підхід, вже минула. Ще десять років тому вчені довели, що це не дає особливого ефекту. Проте у Великій Британії 89% учителів досі вірять, що підбір дидактичних матеріалів та інструкцій для учнів з різними стилями сприймання покращує навчання [4].

Кожен учень навчається по-різному, але, не забуваймо, що сенсорні системи працюють разом, а не окремо. Дослідження показують, що такі ярлики, як «візуал», можуть зашкодити учням пізнавати себе, експериментувати з іншими способами сприймання інформації та мислення. **Чим це замінити?** Застосовуйте для всіх мультимодальний підхід: хай інформація надходить у такому вигляді, щоб її можна було побачити, почути і навіть помацати. Щоб зекономити час та сили вчителя, частіше просить учнів демонструвати такі різні методи під час підготовки до занять. Хай обирають самотужки, кому що подобається. А завдання мають бути максимально творчими: нову тему можна намалювати, театралізувати, виліпити, написати пісню про неї. Дослідження свідчить, що це мотивує учнів та сприяє кращому та більш тривалому запам'ятовуванню, збереженню та відтворенню матеріалу [4].

Висновки. Система освіти у Великій Британії кардинально відрізняється від української. Заклади освіти цієї країни займають перші рядки рейтингів та приваблюють талановитих дітей своєю винятковою якістю навчання, індивідуальним підходом та перспективами.

Протягом останніх років багатьом дітям стало нецікаво відвідувати уроки через «заїжджені» та несучасні методи викладання у більшості українських шкіл. Війна та перехід на онлайн-навчання ще більше поглибили цю кризу. Навіть повернення за шкільні парти не гарантує підвищення мотивації учнів. Аби знову зацікавити дітей навчанням, потрібно кардинально змінювати підходи до викладання матеріалу у школах. Одним із допоміжних інструментів у цьому процесі можуть стати саме технології віртуальної реальності.

Література

1. Бондар М. Освіта в Англії: цікаві факти про навчання школярів та студентів. URL: https://24tv.ua/education/osvita-angliyi-fakti-pro-navchannya-shkolyariv-ostanni-novini_n1432523 (дата звернення 17.09.2023).

2. Волошин М. Безмежні можливості: як віртуальна реальність допомагає здобути сучасну та ефективну освіту. URL: https://24tv.ua/education/distantsiyna-shkola-optima-yak-virtualna-realnist-dopomagaye_n2387084 (дата звернення 16.09.2023).

3. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи : Бібліотека з освітньої політики / Під заг ред. О. В. Овчарук. Київ : «К.І.С.», 2004. 112 с.

4. Мірошнікова А. Що працює, а що ні: які педагогічні методики ефективні, а які – лише заважають учителю? URL: <https://osvitoria.media/tag/metodyky-navchannya/> (дата звернення 15.09.2023).

5.«Освіту не можна відкласти на потім»: Зоя Литвин про відбудову шкіл та освіти. URL : <https://osvitoria.media/experience/osvitu-ne-mozhna-vidklasty-na-potim-zoya-lytvyn-pro-vidbudovu-shkil-ta-osvity/> (дата звернення 16.09.2023).

6.Січкач Св. Без підручників і майже без домашки: як навчають у Великій Британії. URL: <https://osvitoria.media/experience/bez-pidruchnykiv-i-majzhe-bez-domashky-yak-navchayut-u-velykij-brytaniyi/> (дата звернення 15.09.2023).

Слабінська Л.Д.,
викладачка Красноградського педагогічного
фахового коледжу Комунального закладу
«Харківська гуманітарно-педагогічна академія»
Харківської обласної ради
lubaus057@gmail.com

МОВЛЕННЄВА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ЯК ВИМОГА ЧАСУ

В умовах сьогодення, коли відбувається утвердження України на міжнародній арені, закріплення української мови як державної, першочерговим завданням постає забезпечення використання її в професійній діяльності кожного громадянина. Розвиток і функціонування української мови як державної в усіх сферах суспільного життя є важливим елементом забезпечення національної безпеки та національних інтересів України [3].

Педагоги зобов'язані володіти державною мовою та застосовувати її під час виконання службових обов'язків [2]. Завдання педагогічного фахового освітнього закладу – підготувати кваліфікованих, грамотних, компетентних фахівців, які б досконало та ґрунтовно володіли українською літературною мовою в професійній, офіційно-документальній сфері та набули навичок комунікативного використання засобів мови, оволоділи мовою своєї спеціальності. Акцент переноситься на формування навичок професійної комунікації, студіювання особливостей фахової мови, на розвиток культури мови.

Стрижневими компонентами професійно-комунікативної діяльності є мовленнєва компетенція і компетентність.

Мовна професійна компетенція – це сума систематизованих знань, норм і правил літературної мови, за якими будуються правильні мовні конструкції та повідомлення за фахом [1].

Мовленнєва компетентність – це комплексне поняття, яке, спираючись на мовну компетенцію, охоплює систему мовленнєвих умінь (вести діалог, сприймати, відтворювати і створювати усні й писемні монологічні і діалогічні висловлювання), які необхідні для спілкування в різних ситуаціях. Це адекватне й доречне використання мови і позамовних (інтонації, міміки, жестів) засобів виразності в конкретних комунікативних ситуаціях для передавання певної інформації [1]. Комунікативна компетентність формується в умовах безпосередньої взаємодії, тому є результатом досвіду спілкування між суб'єктами. Особливо це стосується вчителя початкової школи, мовлення якого повинно бути взірцем для учнів та основою розвитку їхніх комунікативних здібностей. Таким чином, виникає необхідність звернутися до проблеми комунікативної компетентності як умови успішної професійної діяльності вчителя початкової школи.

Спостереження за мовленнєвою діяльністю здобувачів освіти, показує, що переважна частина не володіє уміннями комунікативно досконалого мовлення, що виражається у низькій мовленнєвій культурі та мовленнєвій техніці, наявна значна невідповідність між реальними вміннями майбутніх фахівців і їх уявленнями про власний рівень мовлення,